

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Антоанета Николова, член на научното жури
относно дисертационния труд на **Анна Делчева Кълцева**
на тема **„ТЕОСОФСКИ АЛТЕРНАТИВИ НА РИСКОВОТО
ОБЩЕСТВО”**

за придобиване на образователната и научна степен „доктор”

по професионално направление – 2.3 Философия

Научна специалност – Социална философия

Основание за представяне на Становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1609 от 06.10.2020 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Декларирам, че не съм свързано лице по смисъла на § 1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ с дисертанта, както и че нямам частен интерес, който би могъл да влияе върху безпристрастното и обективно изпълнение на работата ми като член на журито по тази процедура.

1. Информация за дисертанта

Анна Делчева е магистър по Българска филология и бакалавър по Теория и практика на печата. Има богат журналистически и редакторски опит.

2. Данни за дисертацията и автореферата

Дисертацията се състои от увод, четири глави, заключение, библиография и е с обем 215 страници, като освен това има и приложение от направено онлайн проучване, което не е включено в този обем. Библиографията обхваща 164 литературни източника, от които 130 са цитирани в текста, а 35 са използвани, без да са цитирани. 65 са заглавията на български език, 9 на английски, 43 – на руски, 12 са изцяло интернет базираните източници.

Дисертацията е отлично структурирана в четири основни глави с множество добре обмислени и логически подредени подтеми и параграфи. Избраната тема свързва по оригинален начин две привидно твърде разнородни области – теософската доктрина на Елена Блаватска и концепцията за рисковото общество на Улрих Бек. Основание за връзката между тях е опитът да се изследват както духовно-нравствените измерения на съвременните проблеми, така и духовно-нравствените възможности за преодоляването им. В този, донякъде утопичен, по думите на самата авторка, акцент върху духовността, е силата и актуалността на разработената тема.

Хипотезата, предметът и обектът на изследване, както и изследователските задачи в дисертационния труд са ясно очертани. Открити са основните източници, върху които се базира изследването, както и използваната методология. Коректно е уточнен смисълът и обемът на основните използвани термини и понятия.

Авторефератът е с обем от 45 страници, ясно представя основните тези и изводи на изследването и коректно откроява приносните моменти.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Анна Делчева Кълцева предлага оригинален подход към проблемите на съвременността, като намира допирни точки между изследванията на един съвременен социален мислител и идеите на една езотерична доктрина. Целта ѝ е не просто да открие позитивното в тази доктрина и да анализира възможните алтернативи, които тя предлага, а преди всичко да насочи вниманието към възможността за преразглеждане и преосмисляне на основните постулати, върху които са гради възприятието на човека за самия себе си и за мястото му в историческото и космическото развитие според Западната култура.

Основавайки се на идеите в доктрината на Елена Блаватска, които от своя страна черпят много от разбиранията на Изтока, Анна Делчева предлага едно обръщане на перспективата – характерно именно за Изтока – при което вътрешното или „съзнателната лична промяна, основана на висока нравственост и духовно развитие“ (стр. 7-8), е от не по-малко значение, отколкото външните фактори.

За да докаже тезата си за необходимост от вътрешна промяна, докторантката от една страна в първа глава на дисертационния труд обосновава адекватността на научно-изследователския подход към теософията, а от друга страна във втора глава осъществява точно такъв подход, анализирайки идеите, разработени в теософията.

Във втора глава Анна Делчева много съвестно и подробно представя основните положения на „Тайната доктрина“, отнасящи се до разбирането за човека и човечеството и тяхното космическо и историческо място и развитие. Осмислянето на идеите, разработени от Блаватска, е осъществено наред със задълбочено осмисляне на съответни идеи, разработени в Източната философия, както и в търсене на подходящи паралели от Западната философска мисъл. За обосноваване на тезата, че е възможно да се преосмисли съотношението между материя, съзнание и общество, докторантката привежда и подходящи примери и доказателства от съвременната наука.

Със същата вещина и задълбоченост, с които е анализирала теософските съчинения, в трета глава докторантката анализира и идеите на Улрих Бек и основанията на неговата концепция за рисковото общество. Разглеждането на идеите на немския социолог не е самоцелно. Докторантката обосновава изгражда една теоретична платформа, произтичаща от възгледите на мислителя, благодарение на която в последната глава може да достигне до финала на своя труд, а именно чрез сравнение между теоретичните постановки на двама тъй различни мислители да изведе възможните

алтернативни решения, които теософското виждане за света и мястото на човека в него биха могли да предложат за проблемите в съвременния свят.

Не може да не се отбележи голямата прецизност, с която докторантката представя и обосновава тезите си. Тя има много ясно виждане както за актуалността и необходимостта на темата, която разработва, така и за нейния спорен характер. С аргументираност, деликатност и стремеж към обективност, независимо от личните пристрастия, Анна Делчева изгражда едно цялостно и вътрешно съгласувано изследване, което наред с научната прецизност е пропито и с аргументиран нравствен патос и искрено желание не само да се изследва определен проблем, а да се открият възможни негови решения. Затова изследването има не само научно-теоретичен характер, но и практико-приложен аспект, който се разкрива и в проведената анкета, целяща да открие както осведомеността на хората по определени теми, така и отношението им към конкретни проблеми на съвременността.

4. Критични бележки

Докторантката успешно е осъществила заявените цели и задачи и аргументирано е обосновала изводите си. Дисертационният труд е оригинален както по замисъл, така и по изпълнение. Ето защо по същество нямам критични забележки

5. Оценка на публикациите по дисертацията и автореферата

Анна Делчева Кълцева има седем публикации по темата, представени в пет сборника и две списания, като три от сборниците са издадени в чужбина.

Авторефератът отговаря на изискванията за обем и съдържание и адекватно представя тезите, съдържанието, основните резултати, изводите и приносните моменти.

6. Заключение

Дисертационният труд на Анна Делчева Кълцева отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Условието и реда за придобиване на научна и образователна степен „доктор“ в ЮЗУ. Той е новаторски, оригинален, изпълнен е прецизно и задълбочено, тезите са аргументирани, изводите са обосновани, стилът е ясен, налице е както научна смелост и критичност, така и несъмнена диалогичност. Ето защо ще гласувам положително за присъждане на Анна Делчева Кълцева на научна и образователна степен „доктор“ по професионално направление – 2.3 Философия, научна специалност – Социална философия и предлагам на уважаемите членове на научното жури също да вземат положително становище.

12.11.2020

София

С уважение:

доц. д-р Антоанета Николова